

خطبه اول

اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين و الصلّاة و السّلام على سيّدنا و نبينا و حبيب قلوبنا و طبيب نفوسنا و شفيع ذنوبنا ابى القاسم المصطفى محمّد و على آله الاطيبين و لاسيما بقية الله فى الارضين.

السلام عليك يا بنت ولى الله، السلام عليك يا أخت ولى الله، السلام عليك يا عمّة ولى الله، السلام عليك يا بنت موسى بن جعفر و رحمة الله و بركاته.

توصيه به تقوا

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَ لَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»^۱ عِبَادَ اللَّهِ أُوصِيكُمْ وَ نَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ مِلَازِمَةِ أَمْرِهِ وَ مِجَانِبَةِ نَهْيِهِ وَ تَجَهُّزُوا عِبَادَ اللَّهِ فَقَدْ نُودِيَ فِيكُمْ بِالرَّحِيلِ^۲ وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى^۳

همه شما نمازگزاران گرامی، برادران و خواهران ارجمند و خودم را در آخرین جمعه ماه شریف شعبان و در آستانه ماه تقوا و پارسایی و ضیافت الله به تقوا و پارسایی و خویشتن‌داری از گناه هان و آمادگی برای تشرف به ماه مبارک رمضان سفارش و دعوت می‌کنم. خداوندا به همه ما توفیق بهره‌مندی از فیوضات بی‌پایان ماه مبارک رمضان عنایت و کرامت بفرما.

^۱ -سوره آل عمران، آیه ۱۰۲.

^۲ -سید رضی، نهج البلاغه، خطبه ۲۰۴.

^۳ -سوره بقره، آیه ۱۹۷.

مهریه‌های سنگین از موانع مهم ازدواج

از آسیب‌هایی که روند ازدواج صحیح و به‌موقع و به‌هنگام را تهدید می‌کند مقوله صدق‌های سنگین و ارقام نجومی در صدق‌ها است. اگر صدق و مهریه سنگین یک رسم و یک ادب در ازدواج شد و در سبک ازدواج قرار گرفت هم با توصیه‌های شریعت مقدسه سازگار نیست و هم رواج این رسم و نهادینه شدن این سنت ناروا، عملاً موجب تأخیر در ازدواج و سنگینی آن برای جوانان عزیز ما می‌شود و آسیب‌های دیگر در فضای خانواده و شکل‌گیری خانواده سالم ایجاد می‌کند. به مناسبت این که کم‌وبیش شاهد رواج این سبک زندگی غیر صحیح هستیم و همین سنت و سبک موجب تأخیر در ازدواج می‌شود نکاتی در این زمینه را عرض می‌کنم:

۱. فلسفه‌های وجودی مهریه

مهریه و صدق در کنار نفقه، دو تعهدی است که در فقه و حقوق اسلامی از مبانی خانواده شمرده می‌شود. مرد در قبال خانواده و همسر تعهداتی دارد. این دو تعهد به نحوی اقتصادی و مالی است: یکی از آن‌ها نفقه است که با قیود و شرایطی که در فقه معین شده است بر عهده مرد قرار داده شده است و دارای فلسفه خاص خود است. دیگری صدق و مهریه است که در باب آن دو فلسفه وجود دارد: اولی اقتصادی و مادی است که این فلسفه کوچک و ناچیز آن است. آنچه مهم‌تر است و از منابع هم به نحوی قابل استفاده است این است که فلسفه اصلی صدق و مهریه‌ای که از شرایط عقد است آن است که مرد عواطف و خواستگاری خودش را با آن رقم نمادین ابراز کند. نباید به صدق، نگاه مادی و اقتصادی افکند. اگر نگاه ما به خانواده و زندگی یک نگاه مادی و دنیوی محض باشد در این صورت نفقه و صدق را طوری دیگر تفسیر می‌کنیم. اما گر نگاه ما به خانواده و تشکیل زندگی مشترک مانند نگاه امیر المومنین و حضرت زهرا (سلام‌الله علیهما) و یک نگاه آسمانی و الهی شد آنگاه ارزیابی ما از صدق چیز دیگری خواهد بود.

نکته مهمی که اینجا وجود دارد آن است که فلسفه اصلی مهریه ابراز عاطفه، محبت و عهد و وفاداری در زندگی مشترک است. آغاز شدن و آغاز کردن زندگی مشترک با یک سرمایه‌گذاری محدود به‌عنوان نماد عاطفه و محبت و آغاز ابراز محبت و عاطفه از سوی مرد به همسر است. البته محبت رشته مشترکی است که خانواده را به

هم گره می‌زند و زندگی را آباد و سالم می‌کند اما در ابراز محبت و عاطفه مرد باید پیشگام باشد، به خواستگاری می‌رود و به‌عنوان نماد رقمی را تقدیم زن می‌کند. پس علت و فلسفه صدق تنها فلسفه مادی و اقتصادی آن نیست بلکه بیشتر فلسفه نمادین و ابراز عاطفه و محبت در آغاز زندگی را یدک می‌کشد.

آیه شریفه نیز می‌فرماید: «وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً»^۴ اولاً صدق از ماده صدق است یعنی نوعی وفاداری و راست‌کرداری را نشان می‌دهد؛ ثانیاً می‌فرماید: «نِحْلَةً» این مبلغ نمادین را به‌عنوان یک هدیه ویژه تقدیم همسر می‌کند. نحله هدیه ویژه‌ای است که همراه با کرامت و ارج‌گذاری است. شما مهریه‌ها را از سر مهر و تکریم تقدیم همسرانتان کنید. این محبت، عاطفه و علاقه صمیمانه است که زندگی را شیرین و پایگاه رشد معنوی و جایگاه تربیت فرزندان سالم قرار می‌دهد. زندگی معطوف به آن اهداف بلند معنوی و تربیت نسل سالم است. باید رشته اساسی خانواده بر این محبت استوار باشد.

۲. نگاه اسلام به میزان و اندازه صدق و مهریه

در نگاه اول و به شکل اولیه، حکم اسلام در میزان صدق یک آزادی قرار داده شده است. در روایات معتبر آمده است که: «الصَّدَاقُ مَا تَرَضِيََا عَلَيْهِ مِنْ قَلِيلٍ أَوْ كَثِيرٍ فَهَذَا الصَّدَاقُ»^۵ این در اختیار همسران و زوجها است که کم یا زیاد بر سر صدق و مهریه توافق کنند.

اما اسلام به دلیل آنکه صدق را نشان محبت و آغاز زندگی صمیمانه می‌داند و به دلیل آنکه بر رواج ازدواج به هنگام و به‌موقع و صحیح تأکید دارد به اصل دیگر در نگاه اسلام می‌رسیم که تأکید بر این است که صدق را سنگین نگیرید. تعبیر مرحوم حر عاملی در وسائل در عنوان باب این است «بَابُ اسْتِحْبَابِ قِلَّةِ الْمَهْرِ وَ كَرَاهَةِ كَثْرَتِهِ»^۶ استحباب صدق کم و کراهت صدق سنگین. ذیلش هم روایات متعدد آمده است. هم در وسایل هم در مستدرک و روایاتی که در منابع شیعی نقل شده است و آنچه از مصادر اهل سنت نقل شده است این اصل آمده است.

^۴ - سوره نساء، آیه ۴: و مهر زنان را در کمال رضایت به آنها بپردازید.

^۵ - مرحوم کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۳۷۸: صدق آن مقدار است که زن و مرد بدان رضایت دهند چه کم باشد و چه زیاد.

^۶ - مرحوم حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۲۴۹

بنابراین صدق نشان محبت و زندگی صمیمانه است. دو صدق در اختیار طرفین است که بر آن توافق کنند اما اسلام به عنوان حکم ترجیحی تأکید دارد که صدق‌های شما نجومی و سنگین نشود. صدق‌های سنگین و نجومی مانع از شکل‌گیری خانواده به موقع و صحیح می‌شود.

الف. روایاتی در باب مهریه

اگر روایات را ملاحظه کنید تعابیر بلند و زیبایی آمده است:

۱. افضل زنان امت

در روایتی امام صادق (علیه السلام) از پدران بزرگوار خود از پیامبر اکرم (ص) نقل می‌کند: «أَفْضَلُ نِسَاءِ أُمَّتِي أَصْبَحُهُنَّ وَجِهًا وَأَقْلَهُنَّ مَهْرًا»^۷ افضل نساء امت من زنانی هستند که مهریه‌های آن‌ها کمتر باشد. مهریه سنگین نشان شخصیت بالای همسر نیست. به عکس اسلام می‌فرماید: مهریه کمتر نشانه عظمت بیشتر زن است. زنی که دارای شخصیت علمی، معرفتی و ایمانی است خود را در معامله اقتصادی وارد ازدواج نمی‌کند. ازدواج یک معامله اقتصادی نیست بلکه یک پیوند انسانی و اسمانی است. این پیوند نباید مساوی با مهریه‌های نجومی، چند صد میلیونی و چند صد سکه و امثال این‌ها شود. این مطابق با فرهنگ ناب اسلامی نیست.

۲. نشان میمنت زن

از امام علی (علیه السلام) در کتاب دعائم الاسلام نقل شده است که: «مَنْ يُمِنِ الْمَرْأَةَ تَبْسِيرُ نِكَاحِهَا وَ تَبْسِيرُ رَحِمِهَا»^۸ نشانه میمنت یک بانو و همسر است که زندگی با او آسان و راحت و صدق و مهر او اندک و به اندازه است و آماده فرزند آوری مناسب برای جامعه باشد. این یمن و میمنت همسر است.

^۷ - همان، ص ۲۵۲: بهترین زنان امت من زنانی هستند که خوشروتر و مهریه ایشان کمتر باشد.

^۸ - نعمان بن محمد مغربی، دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۲۲۱

۳. مهریه زیاد زمینه‌ساز دشمنی

در روایت دیگری از امیر المومنین نقل شده است که: «لَا تُعَالُوا بِمُهورِ النِّسَاءِ فَتَكُونُ عَدَاوَةً»^۹ شما در این ارقام صداق و مهریه غلو و زیاده‌روی نکنید. زمینه این زیاده‌روی دشمنی است.^{۱۰}

گاهی با نگاه فردی به مسئله صداق نگاه می‌کنیم. حالا خانواده‌ای متمکن است و مهریه زیاد می‌دهد ولی گاهی این را به‌عنوان یک ارزش اجتماعی نگاه می‌کنیم. وقتی او مهریه زیاد تعیین کرد یک مسابقه بی‌انتهای در افزایش مهر و صداق شروع می‌شود و این مسابقه آن قدر جلو می‌رود تا سدی محکم برای شکل‌گیری خانواده سالم و ازدواج به‌موقع می‌شود.

گاهی خانواده می‌گوید من تمکن دارم، خوب آن را به شکل دیگر مانند هبه و هدیه به او بده. البته در این هم اسراف نکن و مبنای صداق و جهیزیه منطقی همین است. مناط را بر ارقامی مگذار که سنتی شود و این سنت مانع از شکل‌گیری خانواده‌ها گردد. می‌بینیم که زیادی مهریه هم شومی زن شمرده شده است^{۱۱} و کمی و اندازه بودن صداق میمنت و کرامت او به شمار آمده است و از طرف دیگر مهرهای سنگین موجب عداوت شمرده شده است.

^۹ - مرحوم حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۲۵۳

^{۱۰} - گاه در مجالس خواستگاری حرف‌هایی زده می‌شود که بوی اهانت و تحقیر دارد و یا اتفاق‌هایی رخ می‌دهد که بسیار خفت‌بار و تحمل‌ناپذیر است و لذا این موضوع مقدمه‌ای می‌شود برای آغاز کینه‌ها و کدورت‌هایی که همچون زخمی کهنه و چرکین هیچ‌گاه التیام نمی‌پذیرد. در این حالت مهریه به جای آنکه پشتوانه محکمی برای سعادت آینده باشد وسیله‌ای می‌شود که برای یادآوری خاطرات ناخوشایند و به تبع آن حس انتقام، بی‌مهری و بی‌حرمتی‌ها قدم به عرصه نهاده و رویاهای زیبای آینده را به تاراج می‌برد.

^{۱۱} - همان، ص ۲۵۲: عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ فِي الْمَرْأَةِ وَالدَّابَّةِ وَالدَّارِ فَأَمَّا الْمَرْأَةُ فَشُؤْمُهَا غَلَاءُ مَهْرِهَا وَ عُسْرُ وِلَادَتِهَا وَ أَمَّا الدَّابَّةُ فَشُؤْمُهَا كَثْرَةُ عِلَلِهَا وَ سُوءُ خُلُقِهَا وَ أَمَّا الدَّارُ فَشُؤْمُهَا ضَيْقُهَا وَ حُبْتُ جِيرَانِهَا وَ قَالَ مِنْ بَرَكَاتِ الْمَرْأَةِ خِفَّةُ مَنُوتِهَا وَ يُسْرُ وِلَادَتِهَا وَ مِنْ شُؤْمِهَا شِدَّةُ مَنُوتِهَا وَ تَعَسُّرُ وِلَادَتِهَا.

۴. سلسله‌هایی از آتش پیامد مهریه سنگین

در روایتی دارد که اگر زنی مهریه سنگین بر همسر مقرر گرداند خدا سلسله‌هایی از آتش بر او قرار می‌دهد. این در حدیث حولاً^{۱۲} است که پیامبر خدا (ص) در آن حدیث، مطالب مهمی در رابطه با مسائل خانوادگی بیان کرده‌اند. قبلاً گوشه‌هایی از آن را در سی اصل زندگی مشترک اشاره کردیم. در اینجا این تعبیر آمده است. ابتدا ممکن است که برای ما سنگین باشد که گفته شود: سنگینی صداق یک شومی و نکبت در زندگی است، دشمنی و عداوت می‌آورد و اگر صداق را سنگین بگیرد خداوند بر او بارهای سنگین قرار می‌دهد. این نشانه این است که مسئله یک امر عادی نیست، دلیلش هم روشن است. وقتی صداق‌ها ملاک ارزیابی زن و ارزش زندگی مشترک شد - همین که وقتی می‌گوید صداق او چند سکه بیشتر است ارزش بیشتری پیدا می‌کند - یک مسابقه بی‌پایانی شروع می‌شود که کم‌و بیش در زندگی‌های ما وجود دارد و نتیجه این مسابقه ناروا، تشکیل زندگی‌های ناسالم و تأخیر در ازدواج خواهد شد.

ب. تأکید بر مهر السنه

البته صداق بر اساس توافق طرفین است، اما خط و جهت فکری اسلام این است که صداق‌ها به اندازه و مناسب باشد. در روایات مهر السنه تأکید شده است.^{۱۳} در مبلغ مهر السنه ارزیابی‌ها مختلف است، گاهی در حد هفت یا هشت میلیون تومان گفته شده است. شاید هم بشود که آن را به انحاء دیگر محاسبه کرد. اما مهم این است که عرف جامعه یک اندازه متعارف و معمول باشد، بار سنگینی بر زندگی قرار ندهد و سدی در برابر رواج و گسترش ازدواج و شکل‌گیری خانواده نشود. این ملاک مهمی است که در اینجا وجود دارد.

^{۱۲} - مرحوم کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۴۹۶

^{۱۳} - الفقه المنسوب الی الامام الرضا علیه السلام، ص ۲۳۴؛ علامه مجلسی، بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۳۵۰: (إِذَا تَزَوَّجْتَ فَاجْهَدْ أَنْ لَا تُجَاوِزَ مَهْرَهَا مَهْرَ السَّنَةِ وَ هُوَ خَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ فَعَلَى ذَلِكَ زَوْجَ رَسُولِ اللَّهِ وَ تَزَوَّجَ نِسَاءَهُ؛ هر گاه ازدواج کردی بکوش تا مهر آن از مهر السنه تجاوز نکند. بر همین میزان پیامبر اکرم) ص (دختران خود را شوهر می‌داد و همسر می‌گرفت)

۳. حرمت تعرض و غضب مهریه

البته از طرف دیگر، صدق بسیار مهم است و غضب و تعرض به مهریه و صدق زن هم بسیار مذموم شمرده شده است و گناه مضاعف دارد. در آیات و روایات به آن اشاره شده است. باید با طیب خاطر و البته در حد توان آن را ادا کرد و غضب و تعدی در آن یک حرمت مضاعف دارد.^{۱۴}

۴. کراهت مهریه ناچیز

کراهت کمتر از ده درهم هم در روایات آمده است.^{۱۵} صدق بسیار بسیار ناچیز هم شاید مطلوب نباشد. اما صدیقی که در مسابقه افزایش قرار بگیرد این مطلوب شارع نیست و علاوه بر آن ابعاد منفی در زندگی شخصی و معنوی یک ابعاد اجتماعی وسیع دارد که ما کم و بیش شاهد آن هستیم. یکی از آسیب‌هایی که مانع از رواج ازدواج صحیح و به هنگام است صدق و جهیزیه سنگین و تشریفات مضاعف می‌باشد که سدی هستند در برابر میلیون‌ها جوانی که در سن ازدواج هستند. همه ما وظیفه داریم که برای تشکیل زندگی آن‌ها کمک کرده زمینه را فراهم کنیم. امیدواریم خداوند همه ما را در عمل به فرامین الهی و اجرای سنت‌های اجتماعی و ترویج آداب شریعت در همه زندگی موفق و مؤید بدارد.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ^{۱۶}

^{۱۴} - علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۶۹: أَقْدَرُ الدُّنُوبِ ثَلَاثَةٌ قَتْلُ الْبُهَيْمَةِ وَ حَبْسُ مَهْرِ الْمَرْأَةِ وَ مَنَعُ الْأَجِيرِ أَجْرَهُ: پلید کارترین گناه قتل نفس، خودداری از پرداخت مهر، و نپرداختن اجرت کارگر مزدبگیر است.

^{۱۵} - مرحوم حر عاملی، وسایل الشیعه، ج ۲۱، ص ۲۵۳: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ (ع) قَالَ: إِنِّي لَأَكْرَهُ أَنْ يَكُونَ الْمَهْرُ أَقَلَّ مِنْ عَشْرَةِ دَرَاهِمٍ لِئَلَّا يُشْبِهَ مَهْرَ الْبَغِيِّ دُوسْتِ نِدَارِمْ مَهْرَ زَنْ، کمتر از ده درهم باشد تا با پولی که در مورد زنا پرداخت می‌شود تشابه نداشته باشد.

^{۱۶} - سوره کوثر

خطبه دوم

اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم نحمده على ما كان ونستعينه من امرنا على ما يكون ونؤمن به ونتوكل عليه ونستغفره ونستهديه ونعوذ به من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا ونصلى ونسلم على سيدنا ونبينا أبى القاسم محمد و على مولانا على بن ابيطالب و على الصديقة الطاهرة فاطمة الزهراء و على الحسن و الحسين سيدي شباب اهل الجنة و على الائمة المسلمين على بن الحسين و محمد بن على و جعفر بن محمد و موسى بن جعفر و على بن موسى و محمد بن على و على بن محمد و الحسن بن على و الخلف القائم المنتظر شجرة النبوة و بيت الرحمة و موضع الرسالة و معدن العلم و مختلف الملائكة صلوات الله عليهم أجمعين.

توصيه به تقوا

اعوذبالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ»^{۱۷} عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ مِلَازِمَةِ أَمْرِهِ وَ مَجَانِبَةِ نَهْيِهِ

همه شما نماز گذاران گرامی و خودم را به تقوا و پارسایی فرامی خوانم. آخرین جمعه ماه مبارک شعبان یک جمعه فوق العاده معنوی و پر الهام و حساسی است. هم اعمال و توصیه‌های خاصی در آن وارد شده است و هم در روایتی حضرت سلمان از پیامبر خدا حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم) خطبه شعبانیه را نقل کرده است.^{۱۸} پیامبر خدا (ص) با چنان سوز و با چنان حماسه‌ای آخرین جمعه شعبان و فرصت‌های برای آمادگی برای ماه مبارک رمضان را تذکر داده و یادآوری می‌کند. کینه‌ها را از دل‌ها بشوید، اعمال گذشته خود را ارزیابی کنید و

^{۱۷} - توبه، ۱۱۹

^{۱۸} - مرحوم حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۱۳؛ شیخ صدوق، الامالی، ص ۹۳

آماده آن ماه شریف و مهمانی بی‌نظیر و ماه مبارک رمضان شوید. در روایت دیگر ابوصلت آن توصیه‌ها را نقل می‌کند. دعاها و ذکرهایی که در این روزهای باقی‌مانده برای ما بیان شده است همه این‌ها برای این است که از آخرین جمعه ماه شریف شعبان یک شمارش معکوس برای اولیای الهی و دلدادگان مهمانی خدایی آغاز می‌شود. آن مهمانی که کرامت الله است. آن ماه مبارک رضانی که دهها وصف در باب او آمده است. آن روزه‌ای که دهها صفت و توصیف در باب آن وارد شده است. ماه مبارک رمضان ماه تقوا و پارسایی است. «أَنَّ الصَّوْمَ حِجَابٌ ضَرَبَهُ اللَّهُ جَلًّا وَعَزَّ عَلَى الْأَلْسُنِ وَالْأَسْمَاعِ وَالْأَبْصَارِ وَ سَائِرِ الْجَوَارِحِ»^{۱۹} روزه یک حجاب و پرده‌ای است که خدا بر همه اعضا و جوارح افکنده است که از گناه مصون بماند. خدایا تو را به شکوه و عظمت رمضان قسمت می‌دهیم ما را آماده آن مهمانی بزرگ بفرما.

مناسبت‌ها

مناسبت‌ها و مطالبی را خدمت شریفتان عرضه می‌کنم:

۱. گرامیداشت و تسلیت سالگرد ارتحال آیت‌الله بهجت و آیت‌الله ایمانی

سالگرد ارتحال مرحوم آیت‌الله العظمی بهجت رضوان‌الله تعالی علیه را گرامی می‌داریم و به روان پاک او درود می‌فرستیم. ارتحال نماینده محترم ولی‌فقیه در استان فارس آیت‌الله ایمانی را تسلیت و تعزیت عرض می‌کنیم و درود می‌فرستیم به ارواح پاک همه علما، ذوی‌الحقوق، درگذشتگان، مراجع درگذشته، شهدای بزرگ اسلام و دفاع مقدس و مقاومت و مدافع حرم و امام شهدا و عزیزان تازه درگذشته با صلواتی بر محمد و آل محمد

^{۱۹} - الفقه المنسوب الی الامام الرضا علیه السلام، ص ۲۹۱: اعْلَمَ بِرَحْمَتِكَ اللَّهُ أَنَّ الصَّوْمَ حِجَابٌ ضَرَبَهُ اللَّهُ جَلًّا وَعَزَّ عَلَى الْأَلْسُنِ وَالْأَسْمَاعِ وَالْأَبْصَارِ وَ سَائِرِ الْجَوَارِحِ لِمَا لَهُ فِي عَادَةٍ مِنْ سِرِّهِ وَ طَهَارَةِ تِلْكَ الْحَقِيقَةِ حَتَّى يَسْتَرَّ بِهِ مِنَ النَّارِ وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ جَارِحَةٍ حَقًّا لِلصِّيَامِ فَمَنْ أَدَّى حَقَّهَا كَانَ صَانِعًا وَمَنْ تَرَكَ شَيْئًا مِنْهَا نَقَصَ مِنْ فَضْلِ صَوْمِهِ بِحَسَبِ مَا تَرَكَ مِنْهَا وَ قَدْ رُوِيَ رُخْصَةً فِي قُبَلَةِ الصَّائِمِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ أَنْ يَنْتَزِعَ عَنْ مِثْلِ هَذَا قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَ مَا يَسْتَحْيِي أَحَدَكُمْ أَنْ لَا يَصْبِرَ يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ إِتَهُ كَانَ يُقَالُ إِنَّ بَدْوَ الْقِتَالِ اللَّطَامُ.

۲. توصیه‌هایی پیرامون ماه مبارک رمضان

محور اول سخن، توصیه‌ها و یادآوری‌هایی پیرامون ماه مبارک رمضان است.

ماه رمضان یک مکتب است، یک منظومه فکری و عملی و عبادی است. ماه مبارک رمضان هم یک فلسفه فردی و عبادی و هم یک فلسفه اجتماعی بزرگ دارد. اگر ما بخواهیم ماه رمضان را با همه اوصاف و شرایطش در جامعه پیاده کنیم نیاز به آمادگی‌ها و اعمال و دقت‌هایی است. در این زمینه نکاتی را خدمتان عرض می‌کنم:

۱. ماه مبارک رمضان بهار قرآن و عبادت

ماه مبارک رمضان ربیع قرآن و عبادت است همه باید هم خودمان، هم جوانان و هم خانه‌هایمان را برای یک فصل معنوی و بانشاط عبادی و انس با قرآن آماده کنیم که این مهم نیاز به برنامه دارد.

۲. ماه مبارک رمضان بهار فقرا و نیازمندان

ماه مبارک رمضان زمان ربیع فقراء و نیازمندان است. نهادهای امدادگر، مؤسسات خیریه و عموم جامعه در ماه مبارک رمضان باید نهضتی اساسی برای رسیدگی به فقرا، نیازمندان و مستمندان آغاز کنند. جامعه‌ای که دارای فقیر است و جامعه‌ای که گرسنه در شب دارد این جامعه تراز اسلامی نیست. ماه رمضان آغاز رسیدگی به محرومان و مستمندان است. دولتمردان باید برنامه‌ریزی کنند و امدادگران، مؤسسات خیریه و فرهنگ عمومی جامعه ما باید جامعه امداد و کمک به فقرا باشد.

۳. لزوم حفظ حرمت و کرامت ماه مبارک رمضان

ماه مبارک رمضان حرمت و کرامتی دارد که باید در کوچه و خیابان و بازار آن حرمت و کرامت تجلی کند. حریم ماه رمضان باید توسط همه حفظ شود، حتی کسی که معذور از روزه داشتن است. باید حرمت این ماه که حرمت خداست در انظار عام حفظ شود و ضریب توجه و حفظ ارزش‌های الهی باید در این ماه بیشتر شود.

۴. لزوم احیای مساجد

احیای مساجد و برنامه‌های خوبی که ائمه جماعات و هیئات امنای مساجد باید بگذارند. مسجد پایگاه فکر و معرفت و سازندگی نوجوان و جوان ما است و این نیازمند برنامه است.

۵. لزوم انس خانواده‌ها با عبادت در فضایی باشکوه

نکته آخر در این محور این است که باید فضای تربیتی خانه‌هایمان به گونه‌ای سامان یابد که بچه‌ها با روزه، قرآن و نماز انس بگیرند. ماه مبارک رمضان باید یک شکوه و نشاط ویژه‌ای در خانه برای انجام فریض و عبادات و طراحی شود. خدایا به همه ما توفیق استفاده بهینه از ماه مبارک رمضان عنایت بفرما تا از فیوضات آن بهره‌مند شویم.

۳. بزرگداشت هلال احمر

هفته هلال احمر را به این نهاد خیریه و امدادگر تبریک عرض می‌کنیم. جمعی از عزیزان هلال احمر هم در این مراسم پرشکوه حضور دارند و به همه آن‌ها تبریک و خسته نباشید می‌گوییم و از همه جوانان و مردم شریفی که در کنار این جریان خیر و نیکوی هلال احمر قرار دارند و با روحیه بسیجی در شرایط گوناگون حضور پیدا می‌کنند و امدادسانی می‌کنند باید تشکر کرد. مسئولیت‌های مهمی بر دوش این نهاد در امداد و پیش‌گیری و مسائل اجتماعی قرار دارد که برای این عزیزانمان آرزوی توفیق داریم.

۴. تبریک هفته کارگر و روز معلم

به‌تازگی از هفته کارگر و هفته معلم عبور کردیم. به هر دو گروه و قشر زحمت‌کش تبریک عرض می‌کنم. در کشور حدود ۱۳ الی ۱۴ میلیون دانش‌آموز و دو میلیون معلم، مربی و مدیر و مدارس فراوان داریم. در استان قم که پایگاه علم و اجتهاد است ما شاهد حضور قریب ۲۵۰ هزار دانش‌آموز و ۲۳ هزار معلم و ۱۴۰۰ مدرسه و آموزشگاه هستیم و توفیقاتی هم که عزیزانمان در استان در عرصه آموزش و پرورش داشتند قابل تقدیر است. این هفته را به معلمان و مربیان تبریک می‌گوییم و از دوستانمان تشکر می‌کنیم.

البته یک توصیه باید به مردم و خودمان کنیم که باید آموزش و پرورش را دریابیم و کمک کنیم و تلاش کنیم با افزایشی که از امسال پیدا می‌شود ما به سمت مدارس سه شیفت برویم؛ مخصوصاً در مناطق محروم و کمتر بهره‌مند باید ساخت مدرسه و نهضت مدرسه‌سازی و کمک به آموزش و پرورش مورد توجه قرار گیرد.

باید به معلمان و مربیان و مدیریت آموزش و پرورش تأکید کرد لازم است که شما هم علم و دانش فرزندان ما و هم روحیه عبادی، اخلاقی، بصیرت سیاسی و اجتماعی آن‌ها را مهم بشمارید و راه آموزش و پرورش باید از مسیر سند تحول و نگاه به ارزش‌های درونی و متعالی اسلام عبور کند و نه از هیچ راه دیگر. امیدواریم که آموزش و پرورش در این مسیر حرکت کند و توصیه مهم رهبر معظم انقلاب به‌ویژه توصیه‌های جدید ایشان در بازدید از دانشگاه فرهنگیان را نصب العین خود قرار دهند.

۵. تکریم هفته ارتباطات

هفته ارتباطات و روابط عمومی را هم گرامی می‌داریم و از همه کسانی که برای ارائه اطلاعات به جامعه تلاش می‌کنند سپاسگزاریم.

۶. کنگره بین‌المللی نقش شیعه در پیدایش و گسترش علوم اسلامی

موضوع دیگر برگزاری کنگره بین‌المللی نقش شیعه در پیدایش و گسترش علوم اسلامی بود که طی دو روز در قم تحت اشراف و هدایت مرجع عظیم الشان آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی برگزار شد. حرکت بسیار ارزنده‌ای بود که با حضور صدها مهمان از داخل و خارج برگزار شد. بیش از ۴۰۰ مقاله و آماده‌سازی ۵۰ جلد کتاب که عظمت تولید فکری و نقش علمی و معرفتی شیعه و عالمان بزرگ شیعه را نشان می‌دهد. البته در این کنگره از عالمان اهل سنت و ادیان دیگر حضور داشتند و رویکرد این کنفرانس رویکرد وحدت و نگاه به آینده امت اسلامی بود. ما هر گاه از سهم شیعه سخن می‌گوییم آن را در مجموعه امت اسلامی ارزیابی می‌کنیم. امروز همه ما یک امت با آرمان‌های بزرگ در برابر دشمنان قسم‌خورده هستیم. این کنگره هم با همین رویکرد برگزار شد و همین‌جا باید از همه شرکت‌کنندگان و برگزارکنندگان آن تشکر و قدردانی کنیم.

۷. محکومیت خروج آمریکا از برجام و تحلیل پیرامون آن

اما موضوع اخیر مسائل مربوط به خروج آمریکا از برجام و حوادث منطقه است. در اینجا نکات مهم را رهبر عظیم الشان فرمودند. تحلیل‌ها را هم شما کم‌وبیش آشنائید از باب یادآوری عرض می‌کنم:

۱. اعتراض به پیمان‌شکنی آمریکای مستکبر

ما با پیمان‌شکنی آمریکا و برخی قدرت‌های اروپایی از دیرباز آشنا هستیم. از یک رژیم مستکبری که در قرن گذشته بیش از ۱۰۰ جنگ ظالمانه برپا کرده است و ده‌ها کشور را اشغال کرده است و به پیمان‌های بین‌المللی پایبند نیست چه انتظاری می‌رود. ما انتظار وفاداری را هم از اول نداشتیم. رهبر گران‌قدر و عظیم الشان ما از ابتدا و دائماً یادآوری می‌فرمودند که به این پیمان‌شکن بزرگ که حتی به پیمان‌های مربوط به محیط‌زیست، پیمان‌های فرهنگی جهانی که مرتبط با ما هم نیست پایبند نیست نمی‌شود اعتماد کرد. ما هم از اول به آن‌ها اعتماد نداشتیم. پرونده شما پرونده سیاه و نفرت‌انگیز و آمیخته با هزار ظلم و ستم است، ما هرگز به شما اعتماد نداشتیم. برای ما هم جای تعجب نیست که شما سندی را که خودتان امضا کرده بودید - و از دید ما هم سند کاملی نبود - بعد از امضا و تعهد و دادن قول، نه به خودتان و نه به هم‌پیمانان خودتان وفادار نماندید. اعتماد ما از اول هم به شما نبود. تأکیدات رهبری هم این را نشان می‌داد. ما باید واقعاً به این پیمان‌شکنی اعتراض کنیم. دنیا نیز باید و حتماً در برابر این پیمان‌شکنی و پیمان‌شکنی‌های دیگر این رژیم ظالم اعتراض کند.

۲. لزوم پیروی بیش از پیش مسئولان از توصیه‌های رهبری و عدم اعتماد به غربی‌ها

از این پس از مقامات و مسئولین انتظار می‌رود که توصیه‌های رهبری را بیش از پیش مورد عنایت قرار دهند. اگر بخواهید به اروپایی‌ها متوجه شده، رویی کنید هرگز با اعتماد رویی نکنید. این‌ها هم با اشکال و تفاوت‌هایی که دارند همان وضع پیمان‌شکنی را در ذات خود دارند. آنچه انتظار می‌رود این است که مسئولان ما عزت و کرامت ملت را بیش از گذشته با دقت کامل توجه کنند و از سوی دیگر بدون تضمین پای هیچ چیزی نایستند. این‌ها تضمین‌های قطعی‌شان اعتباری ندارد چه برسد به تضمین‌های نیم‌بندشان.

۳. نیاز به مدیریت یکپارچه و قوی در اداره کشور

ما برای اداره کشورمان مدیریت کامل می‌خواهیم. ارز و تولید داخلی را باید مدیریت کرد. حمایت از تولید داخلی، تقویت ارتباط با بخش‌های سالم جهان، اعتماد بر سرمایه‌های درونی کشور، تکیه بر روح جهادی و بسیجی و مقاومت می‌تواند اقتصاد کشور را شکوفاتر کند. این افسارگسیختگی قیمت ارز و مسائل دیگر را باید با تدابیر صحیح کنترل کرد و به خارج نباید امید داشته باشیم. همه امید ما به داخل باشد.

۴. هشدار به امریکا و اسرائیل و سرسپردگان منطقه‌ای آنها

این نکته را هم باید به امریکا، اسرائیل و سعودی‌هایی که خیلی ذوقزده شده‌اند باید بگوییم که زیاد ذوقزده نشوید، امریکا به درد شما نمی‌خورد و اسرائیل به سود شما کاری نمی‌کند. اگر هم شما دل بسته‌اید بدانید که به‌زودی شکست خواهید خورد. در قصه صدام و ماجراهای امثال آن همراهی کردید و شکست خوردید. امروز جبهه مقاومت رویاروی امریکا و اسرائیل ایستاده است. امریکا و اسرائیل به خاطر ترس دست و پا می‌زنند. شما ذوقزده نشوید. ایران جبهه و مقاومت همچنان برپای خویش خواهد ایستاد، به خود اعتماد خواهد کرد، توطئه‌ها را از بین خواهد برد و به فضل خدا در آینده نزدیک همه این توطئه‌گران ناامید خواهند شد.

۵. لزوم اتکاء به قدرت داخلی کشور

اقتصاد مقاومتی، اتکای بر منابع داخلی، صیانت از قدرت و نیروی دفاعی در برابر دشمن، تضمین‌گیری دقیق و درست از دشمنانی که دیدیم که به آنها اعتمادی نیست و وحدت و انسجام در پرتو هدایت‌های رهبری سلسله اصولی است که آینده کشور را به سمت خیر و نور هدایت خواهد کرد. پیروزی حزب‌الله در لبنان نشان‌دهنده مقاومت است و ان‌شاءالله زنجیره این پیروزی‌ها هم ادامه پیدا خواهد کرد.

امروز هم بعد از نماز جمعه مردم عزیز، شریف، مقاوم و بزرگ قم پیشگامان انقلاب و جهاد و شهادت بار دیگر در صحنه حضور خواهند یافت و در برابر امریکا و اسرائیل فریاد خواهند داد و اعلام خواهند کرد که ما تا آخر، پای اسلام و انقلاب اسلامی و آرمان‌های شهیدانمان استوار مانده‌ایم.

نسئلك اللهم و ندعوك باسمك العظيم الاعظم الاعز الاجل الاكرم يا الله ... يا ارحم الرحمين . اللهم ارزقنا توفيق الطاعة و بُعد المعصية و صدق النيّة و عرفان الحرمة اللهم انصر الاسلام و اهله و اخذل الكفر و الكفار و المنافقين . اللهم انصر جيوش المسلمين و عساكر الموحدين اللهم اغفر المؤمنين و المومنات و المسلمين و المسلمات، الاحياء منهم و الاموات، به امت اسلام قوت، قدرت و شجاعت اقدام در برابر اين همه مظالم عنایت بفرما، خائنان به امت اسلامی را مفتضح و منکوب بفرما، خدایا دل‌های ما را به انوار ایمان و معرفت خود روشن بفرما، همه ما را پیرو اولیای اطهار و فاطمه زهرا (س) قرار بده، مراجع درگذشته، درگذشتگان از این جمع، مرحوم آیت‌الله ایمانی، شهدای دفاع مقدس، انقلاب اسلامی، مدافع حرم و امام شهدا را با اولیای خودت محشور بفرما، ما را ادامه‌دهنده راه آنان مقرر بفرما، گناهان ما را ببخش، ارواح تابناک شهدا و امام شهدا را با اولیای خودت محشور بفرما، مریضان و جانبازان را شفای عاجل عنایت بفرما، توبه و انابه ما را بپذیر و گناهان ما را ببخش و بیمارز، به ما توفیق انابه و تضرع در پیشگاهت کرامت بفرما، همه شرور و آفات را از امت اسلام و مقاومت اسلامی و از ملت عزیز و شریف ایران دور بدار، مسئولان را در خدمت خالصانه به ملت شریف توفیق روزافزون عنایت بفرما، مسلمانان را در اقطار عالم به اوج پیروزی نائل بفرما، باران رحمتت را بر ما فرود بفرست، ما را آماده دریافت فیوضات ماه رمضان بفرما، خدمتگزاران به اسلام، مقام معظم رهبری، مراجع عظام و خدمت‌گذاران به کشور و اسلام را مؤید و منصور بدار، خدایا سلام ما را به محضر مولا و آقایمان حضرت ولیعصر ارواحنا فداه ابلاغ بفرما و در فرج نورانی‌اش تعجیل بفرما.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ اللّٰهُ الصَّمَدُ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ^{۲۰}

